



AGDER
fylkeskommune

Perspektivmeldingen 2021

Utdrag og sammenfatning
Analyseavdelingen, Agder fylkeskommune

Bakgrunn

Det er første gangen Agder fylkeskommune lager et sammendrag av perspektivmeldingen.

I sammendraget vi har laget har vi ikke tatt med politiske betraktninger, men satt søkelys på fagstoff med spesiell relevans for Agder.



Innhold perspektivmelding

Meld. St. 14

(2020–2021)

Melding til Stortinget

Perspektivmeldingen 2021

Innhold

1	En ny virkelighet krever langsiktighet og bevisste prioriteringer	7	2.3.4	U	7.6	Langsiktig bærekraft i offentlige finanser	185	9.3.1	Inntektssikringsordningene skal gi trygghet og støtte opp under høy sysselsetting	231
1.1	Regjeringens strategi for en bærekraftig økonomisk utvikling	7	2.3.5	k	7.7	Oppsummering av strategier for en ansvarlig finanspolitikk	196	9.3.2	Arbeid, helse og kompetanse må ses i sammenheng	232
1.1.1	Et godt utgangspunkt	7		L	8	Strategier for bærekraftige offentlige finanser	197	9.3.3	Bedre fleksibilitet og lettere innpass i arbeidslivet	239
1.1.2	De langsiktige utfordringene	9	2.4	tj	8.1	Innledning	197	9.3.4	Bedre integrering	240
1.1.3	Pandemiens virkninger på norsk økonomi og veien ut av krisen	10	2.5	L	8.2	Et godt utgangspunkt	198	9.4	Pensjonsreformen må bevares og videreutvikles	242
1.1.4	Langsiktige strategier for et bærekraftig samfunn	3.5.1	2.5.1	ø	8.3	God ressursbruk	201	9.5	Oppsummering av strategier for å inkludere flere i arbeidslivet	244
1.2	Internasjonale utviklingstrekk	3.5.2	2.5.2	N	8.3.1	Økt sysselsetting	203	10	En innovativ og effektiv offentlig sektor	246
1.3	Rammene for vekst endres	3.6		ø	8.3.2	Bedre ressursbruk	207	10.1	Innledning	246
1.4	Høy arbeidsinnsats sikrer verdi skaping og velferd	3.6		V	8.3.3	Strategier for vekst, økt sysselsetting og god ressursbruk	209	10.2	Trender og utfordringer i offentlig sektor	248
1.5	Muligheter og levekår	4		K	8.4	Et vekstfremmende skattesystem	209	10.2.1	Sterkere regionentre og stor variasjon mellom kommunene	248
1.6	Grønn fremtid	4.1			8.4.1	Skatt på arbeidsinntekt	210			
1.7	Handlingsrommet i budsjettene	4.2			8.4.2	Skatt på pensjon	211			
1.8	Strategier for bærekraftige offentlige finanser	4.3			8.4.3	Selskapskatt	211			
1.9	Styrket kompetanse – inkluder flere i arbeidslivet	4.3.1			8.4.4	Skatt på formue	213			
1.10	En effektiv og innovativ offentlig sektor	4.3.2			8.4.5	Skatt på forbruk	214			
1.11	Bærekraftige velferdsordninger	4.4			8.4.6	Adferds	214			
1.12	Gode investeringer gir oss mer velferd	4.4.1			8.4.7	Skatt på il	214			
2	Internasjonale utviklingstrekk	4.4.2			8.4.8	Grunnlag	214	11.4.5	Privat medfinansiering av noen tjenester	285
2.1	Innledning	4.4.3			8.4.9	Grunnlag	214	11.4.6	Tilpasse og fornye velferdsordninger	286
2.2	Handel og samarbeid under press	4.5			8.4.10	Forenklin	214	11.5	Oppsummering av strategier for bærekraftige velferdsordninger	287
2.2.1	Drivkrefter for vekst og velstand	4.5.1			8.5	Retningsl	214	12	Gode investeringer gir oss mer velferd	289
2.2.2	Norge i verdenshandelen	4.5.2			8.5.1	fremmen	214	12.1	Innledning	289
2.2.3	Internasjonal samhandling har utviklet seg i faser	4.5.3			8.5.2	Ansvarlig	214	12.2	Høyt investeringsnivå gir store muligheter	289
2.2.4	Demokrati og liberale verdier på vikende front	4.5.4			8.5.3	budsjettet	214	12.3	Utfordringer og sentrale utviklingstrekk	291
2.2.5	Behovet for internasjonalt samarbeid tiltar	4.6			8.5.4	Premisser	214	12.3.1	Rask teknologisk endring og nye samfunnsbehov	291
2.2.6	Rivalisering mellom økonomisk stormakter	5			8.5.5	Statsbuds	214			
2.2.7	Motstanden mot handel og regelstyrt økonomisk samarbeid	5.1			8.5.6	faktiske s	214	11.2	Velferdsordningenes størrelse og betydning	268
2.2.8	Nye handelsmønstre, nye handelshindre	5.2			8.5.7	Statsbuds	214	11.3	Utviklingstrekk og utfordringer	271
2.3	Nye utfordringer i den digitaliserte økonomien	5.3			8.6	ompriorit	214	11.4	Strategier for å bremse utgiftsvekst og prioritere det riktige tilbudet	273
2.3.1	Gjennomgripende endring	5.3.1			9	kommer t	214	11.4.1	Gode systemer for prioritering	274
2.3.2	Digital sårbarhet	5.3.2			9.1	Oppsumm	214	11.4.2	Kunnskapsbaserte ordninger og tjenester	275
2.3.3	Utfordringer for personvern og det offentlige ordskiftet	5.5			9.2	bærekraft	214	11.4.3	Forebygge og tilrettelegge	276
					9.3	Styrket k	214	11.4.4	Utnyttede teknologiske fremskritt	284
					9.1	inkluder	214			
					9.2	Innlednin	214			
					9.2	Strategier for å kvalifisere flere	225			
					9.2.1	Prioritere kunnskap	225			
					9.2.2	God oppvekst og tidlig innsats	226			
					9.2.3	Videregående opplæring – økt fullføring	227			
					9.2.4	Kompetansopolitikk – lære hele livet	229			
					9.2.5	Tiltak for tidligere inntredne i arbeidslivet	231			
					9.3	Strategier for å inkludere flere i arbeidslivet	231			
					7.4.2	Etterspørselen etter helse- og omsorgstjenester øker	180			
					7.5	Mindre handlingsrom i statsbudsjettene, men fortsatt høye forventninger på mange utgiftsområder	182			
					7.5.1	Handlingsrommet i budsjettene frem mot 2030	182			
					7.5.2	Utvalgte planer og ambisjoner	184			
					142	Grønn fremtid	142			
					142	Innledning	142			
					143	Klimautfordringen	143			
					146	Det må koste å slippe ut klimagasser	146			

307 sider
massivt



Innhold vårt sammendrag

1	Innledning	3	9	Grønn fremtid	20
2	De langsiktige utfordringene	3	9.1	Norges klimamål	20
3	Internasjonale utviklingstrekk	4	9.2	Virkemidler for å redusere utslipp	21
	3.1 Norge i verden	5	10	Handlingsrommet i budsjettet avtar	23
4	Rammene for vekst endres	5	11	Befolkningsframskrivninger	24
	4.1 Konsekvenser av lavere aktivitet i petroleumsvirksomheten	8	12	Strategier for bærekraftige offentlige finanser	27
	4.2 Norges nasjonalformue	9	13	Styrke kompetansen og inkludere flere i arbeid	29
5	Høy arbeidsinnsats sikrer verdiskaping og velferd	10	14	En innovativ og effektiv offentlig sektor	32
6	Utdanning	10	15	Bærekraftige velferdsordninger	33
7	Utenforskap	12	15.1	Folkehelse	35
8	Muligheter og levekår	16	16	Gode investeringer gir oss mer velferd	38
			17	Koronapandemien	38

Andelen av jordens befolkning som lever i ekstrem fattigdom er kraftig redusert gjennom mange tiår.

Verden

Kraftig befolkningsvekst, økt levealder og utdanningsnivå



Velstandsutviklingen har kommet som en følge av en enorm produktivitsvekst, men også av økt ressursbruk.

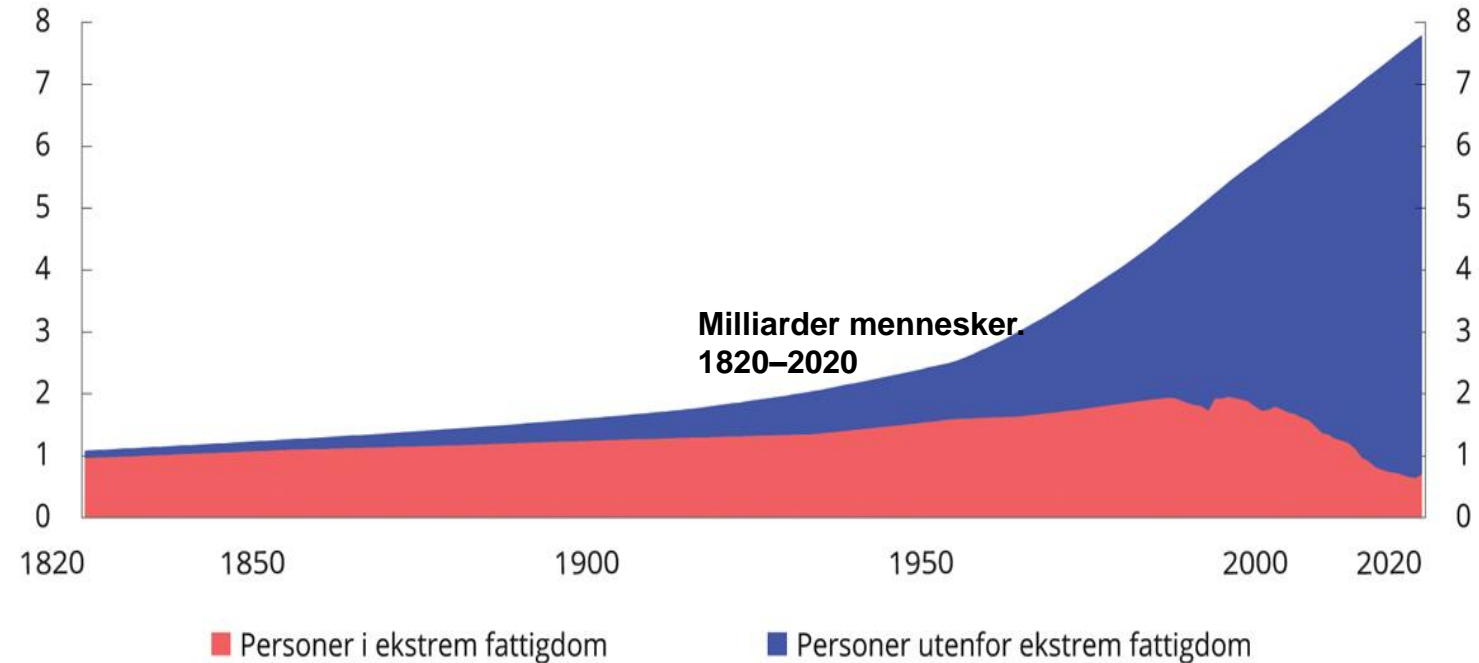
Norge

Oljeformuen har bidratt til å plassere oss i verdenstoppen når vi sammenligner bruttonasjonalprodukt (BNP) per innbygger mellom land.

Norge møter nå krevende utfordringer gjennom blant annet;

- endrede internasjonale rammebetingelser
- klimaendringer
- endringer i befolkningen og arbeidslivet
- endrede økonomiske forutsetninger

Verdens befolkning etter økonomisk status

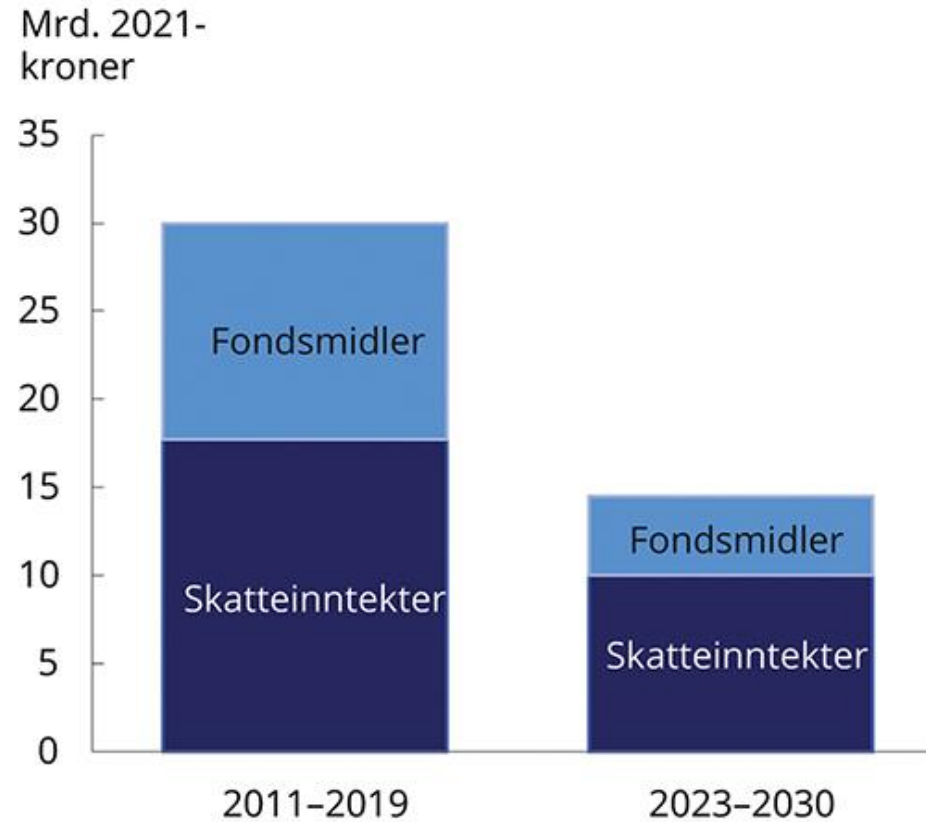


Milliarder mennesker 1820 -2020

Handlingsrommet i budsjettet avtar

Årlig vekst i statens inntekter

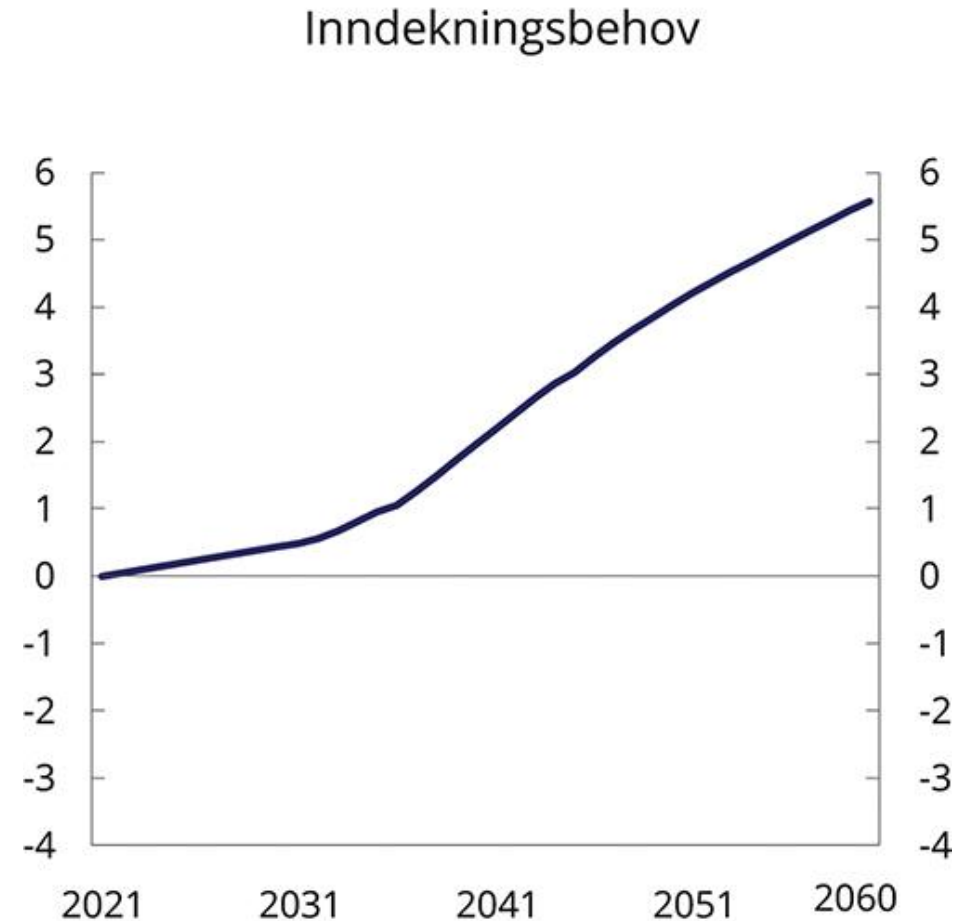
Anslått årlig vekst i strukturelle skatte- og avgiftsinntekter og vekst i bruk av fondsinntekter



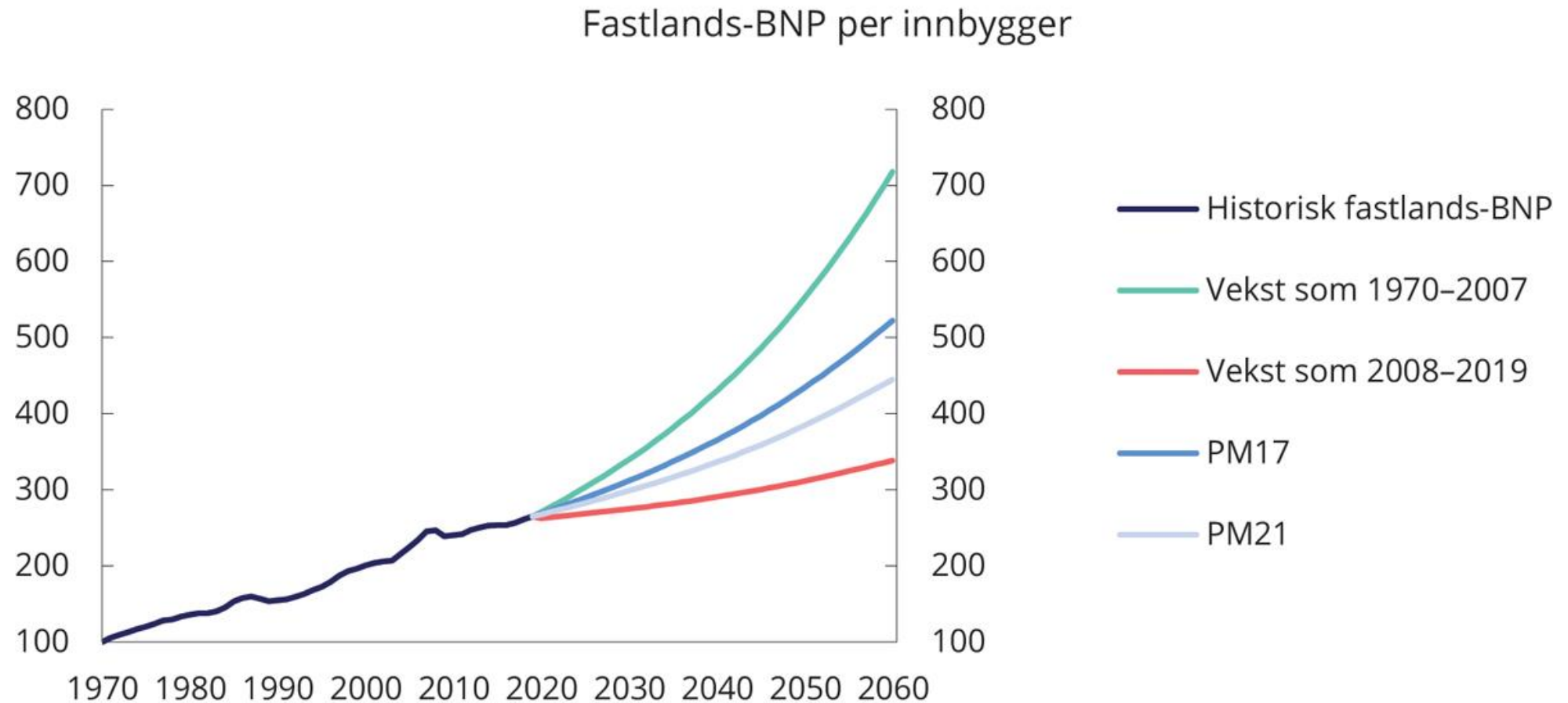
Innstrammingsbehov

Anslaget for det langsiktige innstrammingsbehovet er på 5,6 prosent av BNP for Fastlands-Norge, mot 5,3 prosent i forrige perspektivmelding.

Det skyldes i hovedsak at oppdaterte befolkningsfremskrivninger innebærer en mer markert økning i forholdet mellom antallet eldre og befolkningen i yrkesaktiv alder.

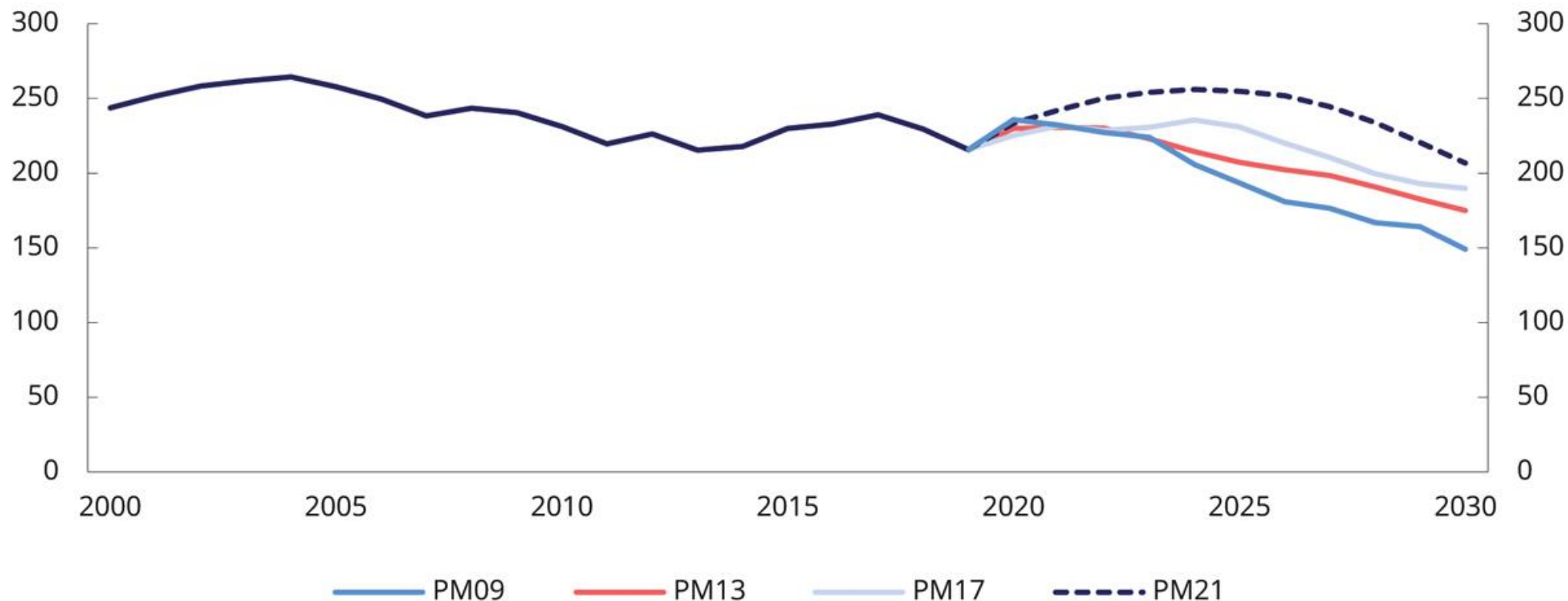


Utvikling i Fastlands-BNP per innbygger ved ulik produktivitetsvekst i årene fremover.



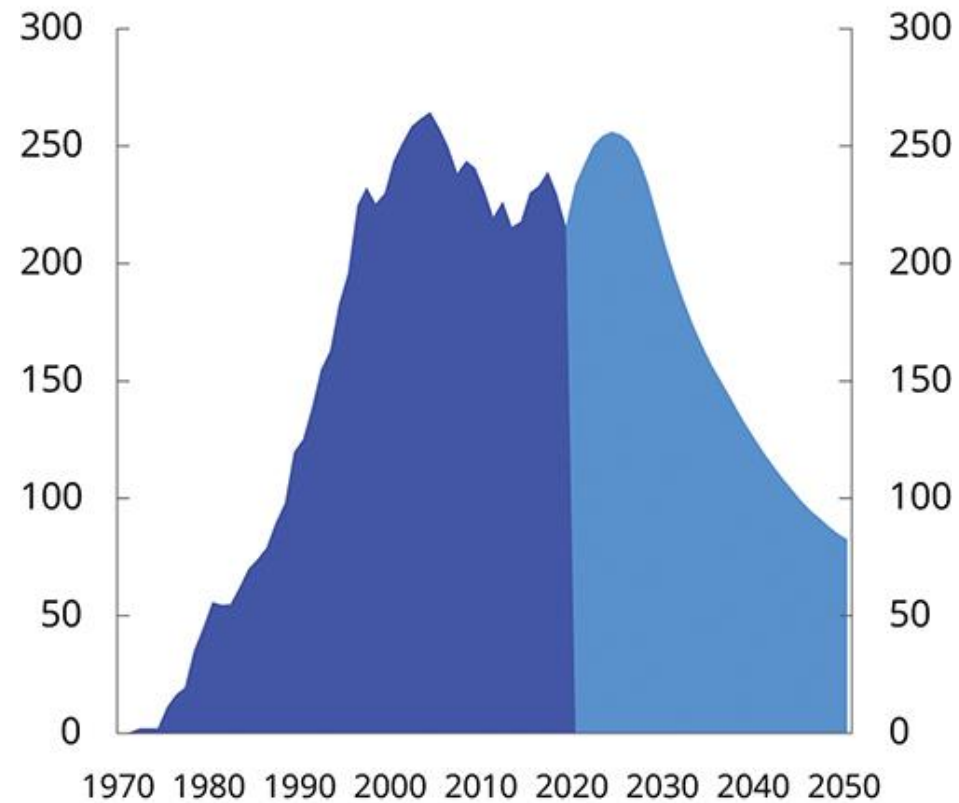
Anslag for petroleumproduksjonen i ulike perspektivmeldinger. Mill. standardkubikkmeter (Sm³) oljeekvivalenter (o.e).

Anslag for samlet petroleumproduksjon



Produksjon og anslått framtidig produksjon av petroleum på norsk sokkel. Mill. Sm³ o.e.

Produksjon av petroleum på sokkelen



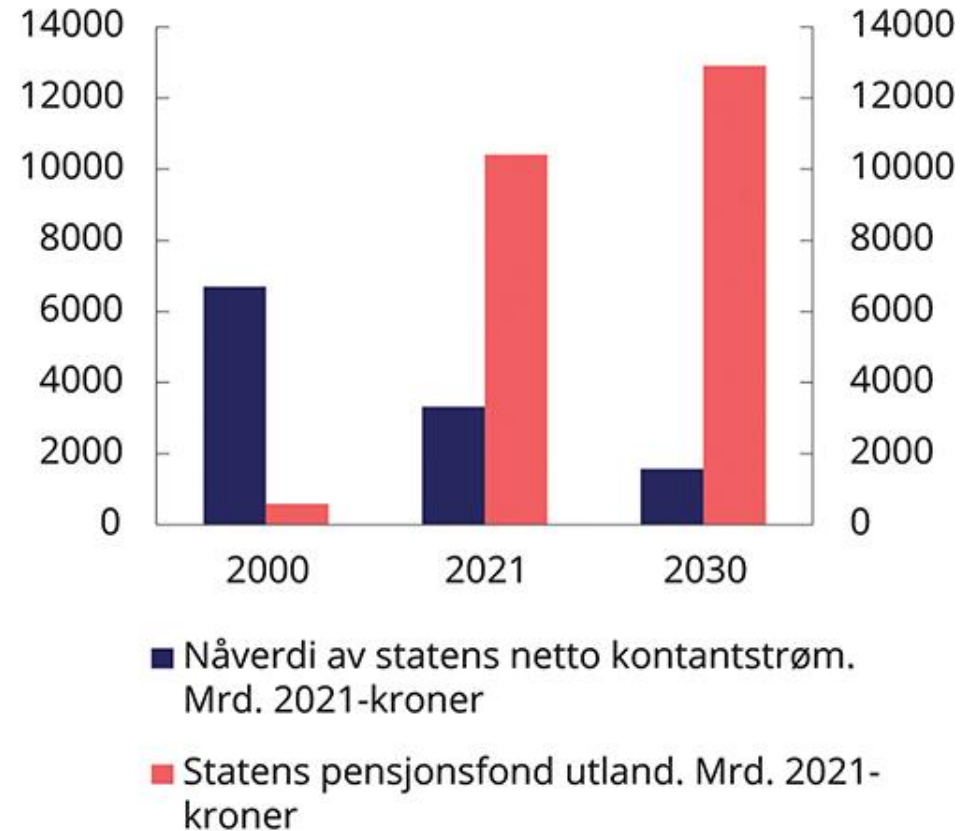
Konsekvenser av lavere aktivitet i petroleumsvirksomheten

Selv om en nedgang i aktivitet i petroleumsnæringen er forventet, vil det få konsekvenser for norsk økonomi og offentlige finanser. Anslagene fremover antyder at om lag 50 000 sysselsatte over noen tiår vil måtte gå over i andre næringer. Til sammenligning forsvant om lag 80 000 jobber i petroleum og petroleumstilknnyttede næringer fra 2013 til 2018.

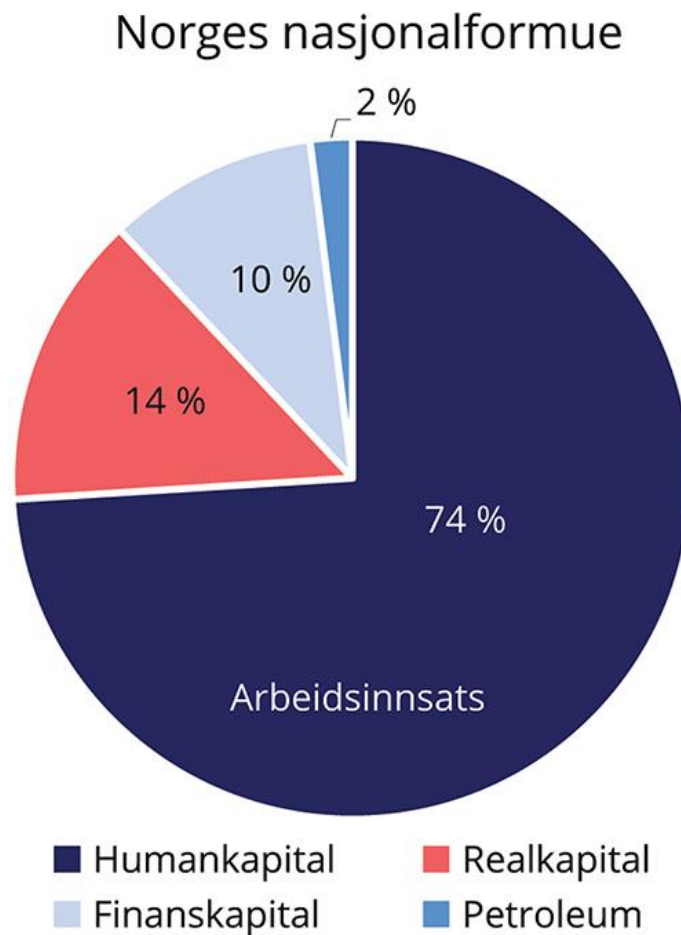
Slik sett fremstår omstillingsbehovet fremover som klart mindre enn det vi har vært gjennom i årene siden oljeprisfallet.

Nåverdi av statens netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten i fremtiden og verdien på Statens pensjonsfond utland på ulike tidspunkt. Mrd. 2020-kroner.

Fra petroleumsreserver til finansformue



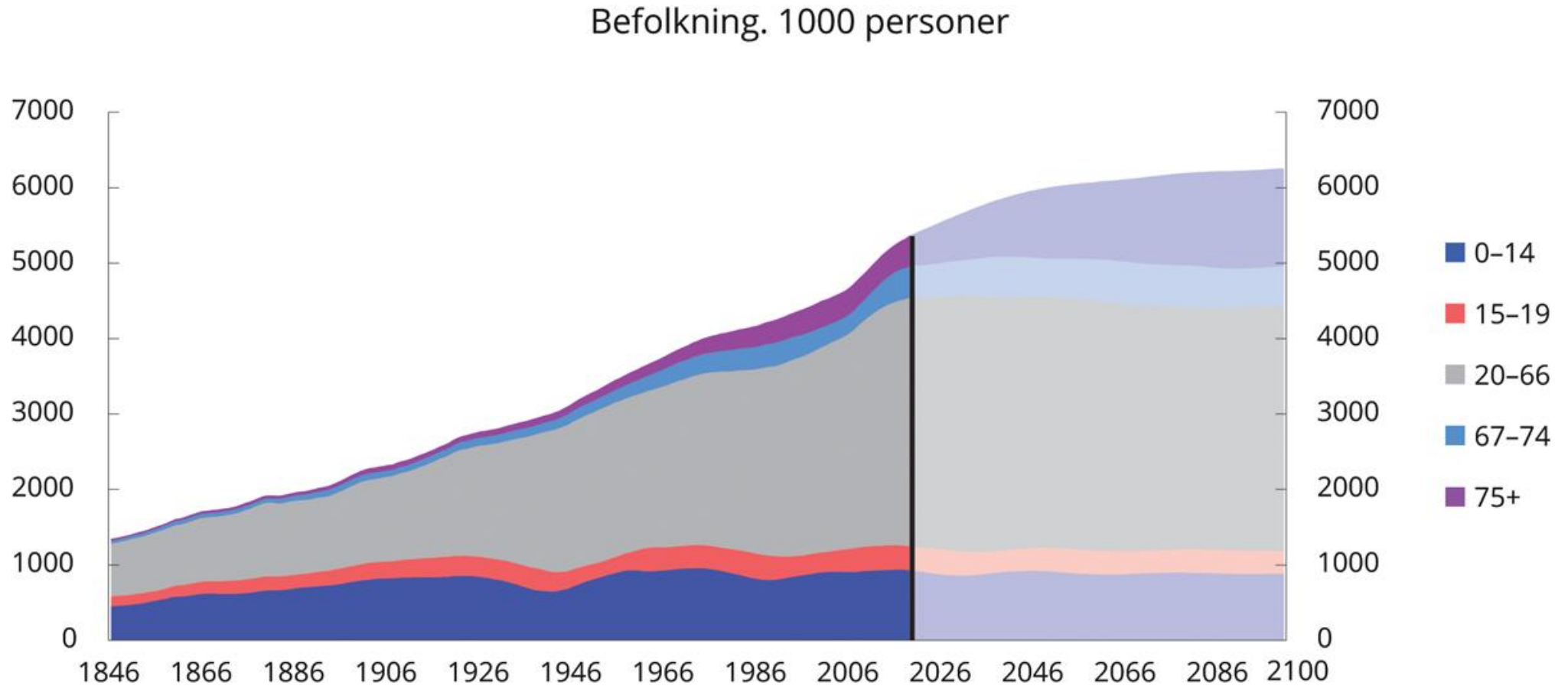
Netto nasjonalformue 2021. Prosentvis fordelt



Befolkningsframskrivinger

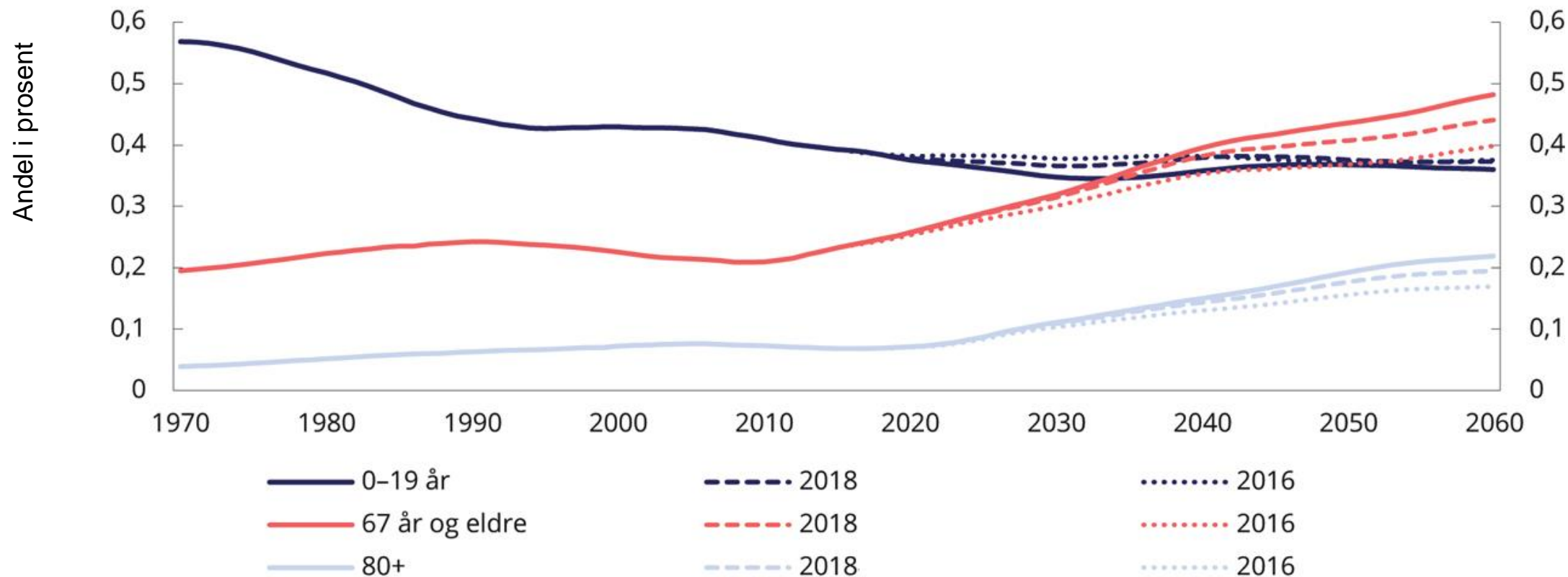


Befolkningen fordelt på aldersgrupper. 1846–2100. 1 000 personer.

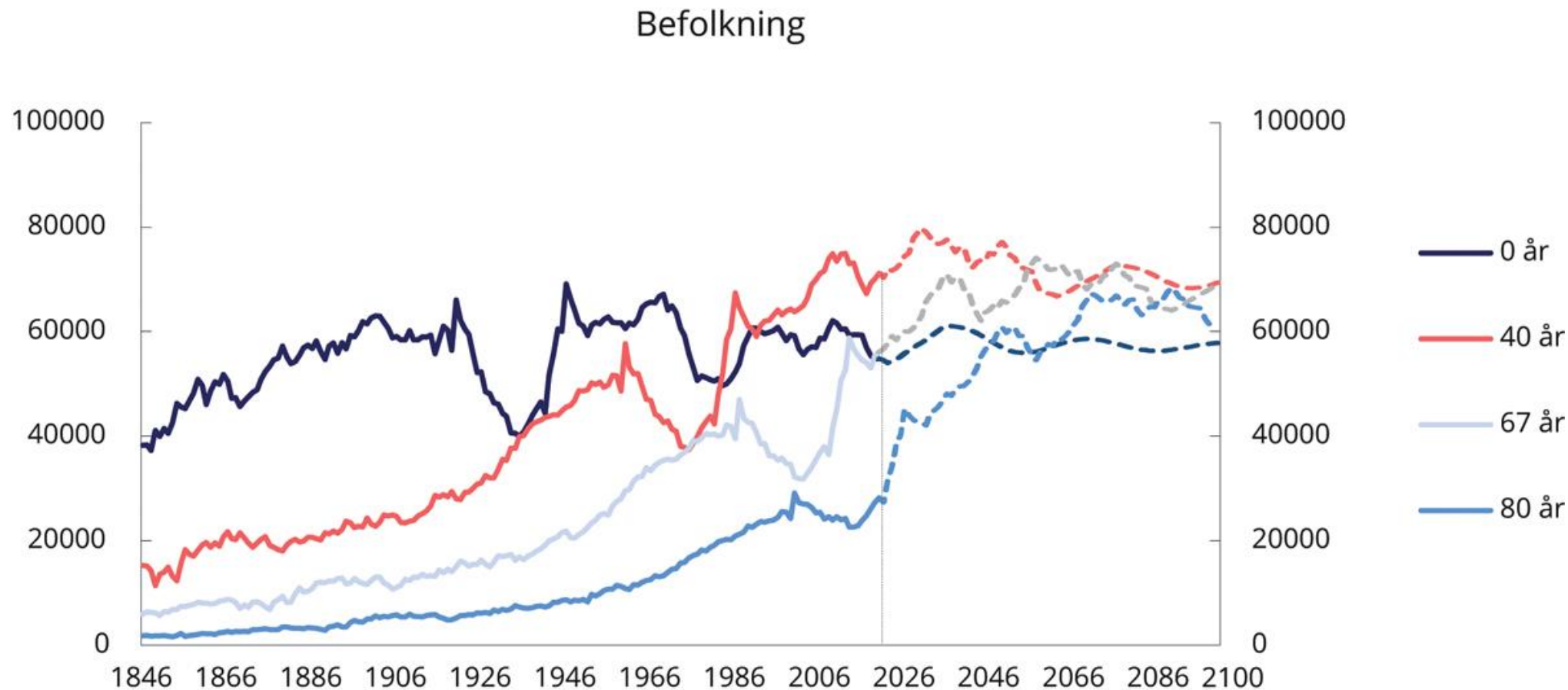


Demografiske forholdstall. Andeler av befolkningen i alderen 20–66 år.

Demografiske forholdstall. Andeler av befolkningen i alderen 20–66 år. Prosent

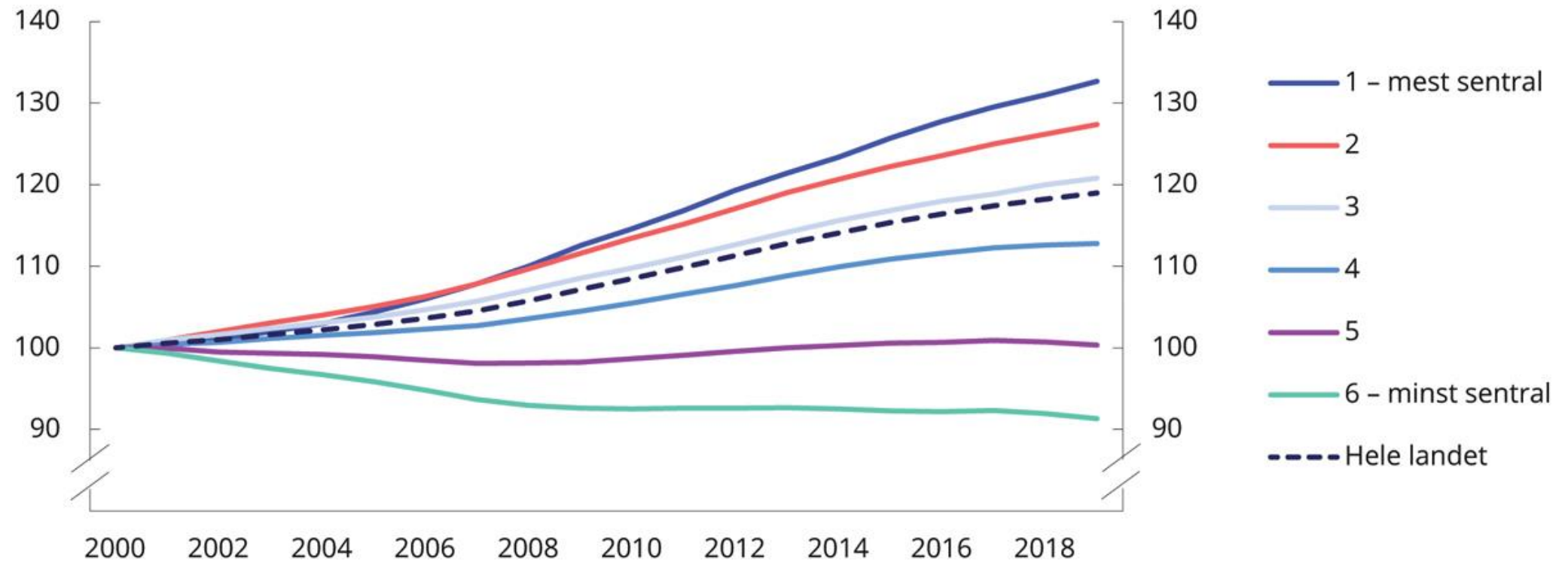


Befolkningen i alderen 0, 40, 67 og 80 år. 1846–2100.



Befolkningsutvikling 2000–2019 for ulike sentralitetsnivå.

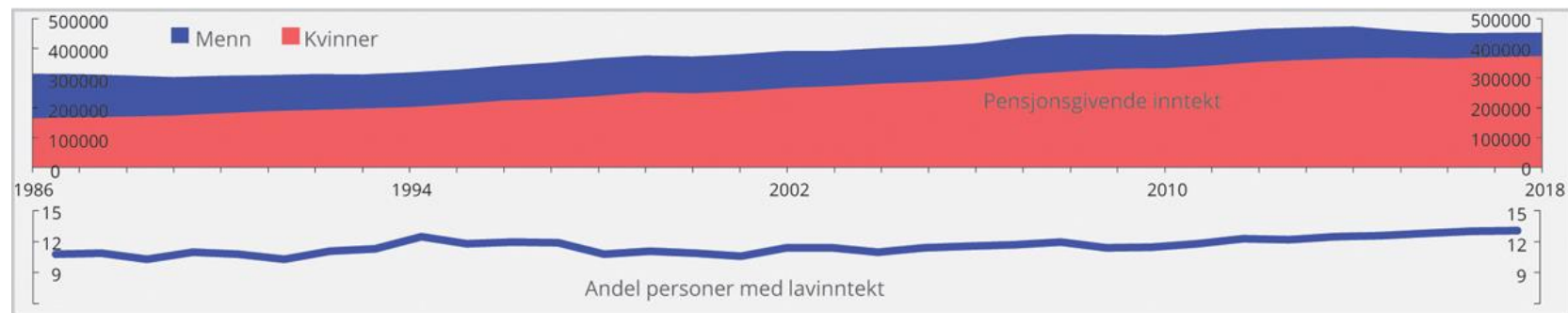
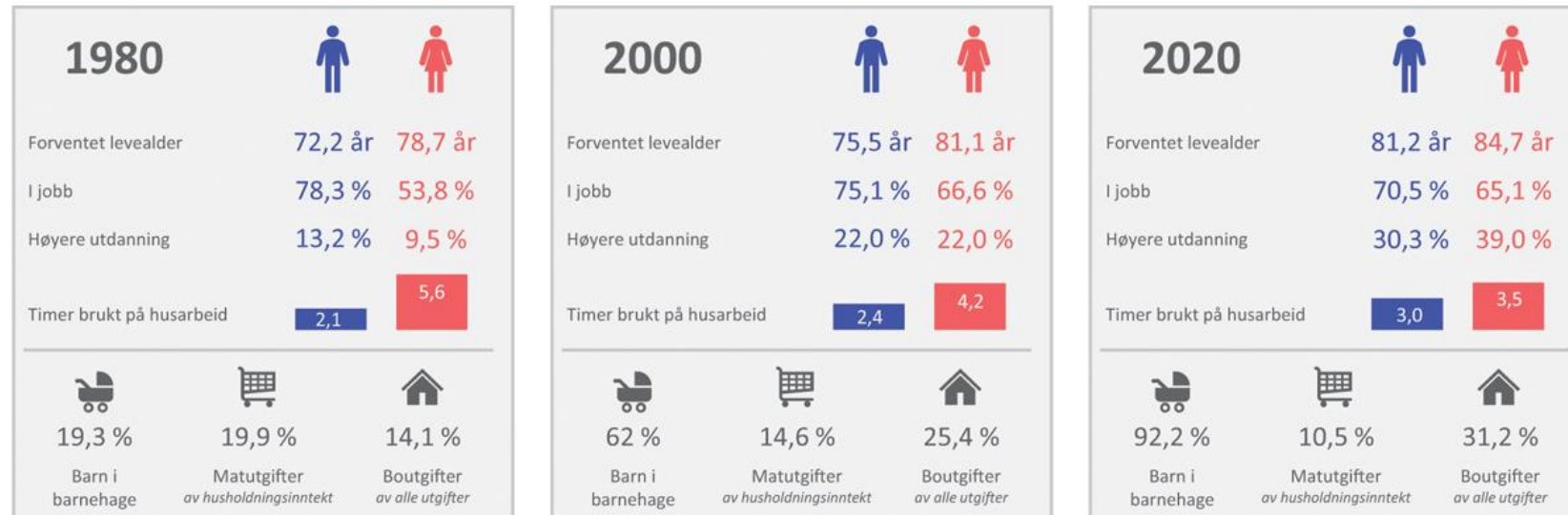
Befolkningsutvikling 2000–2019 for ulike sentralitetsnivå



Muligheter og levekår



Muligheter i Norge 1980-2020



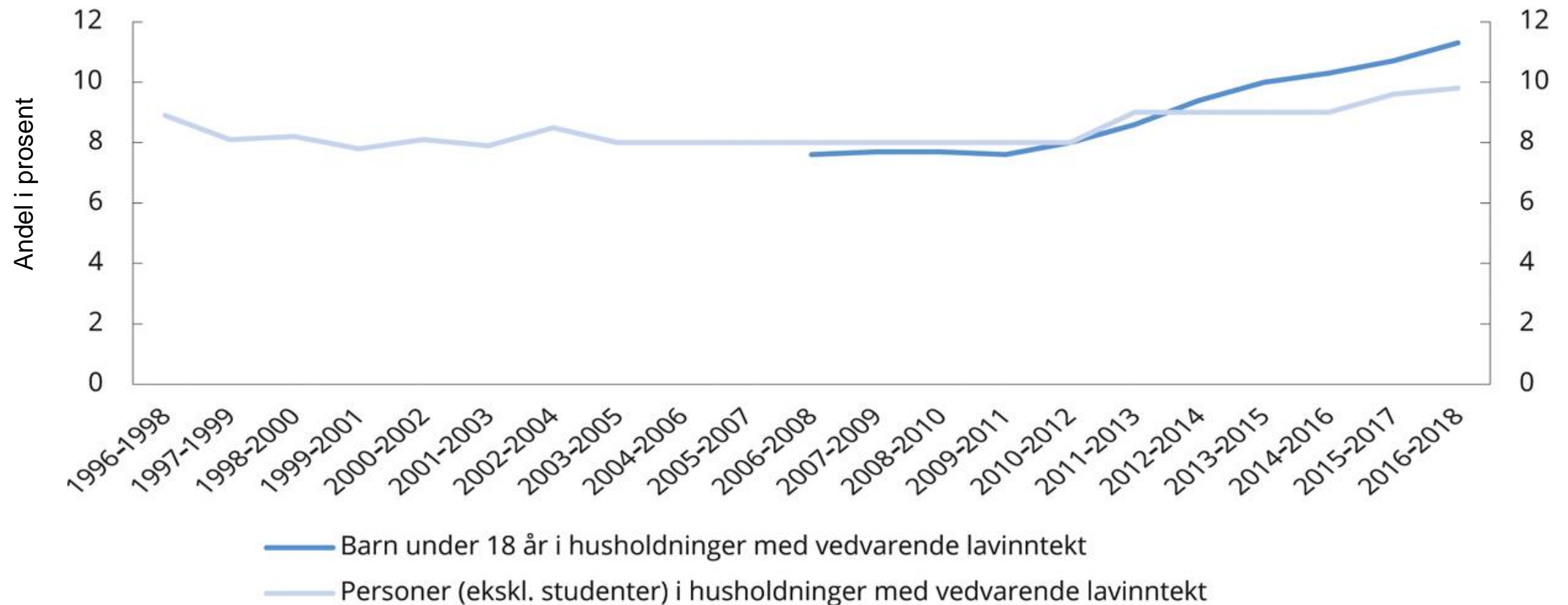
Utenforskap

Et nasjonalt problem som må løses lokalt



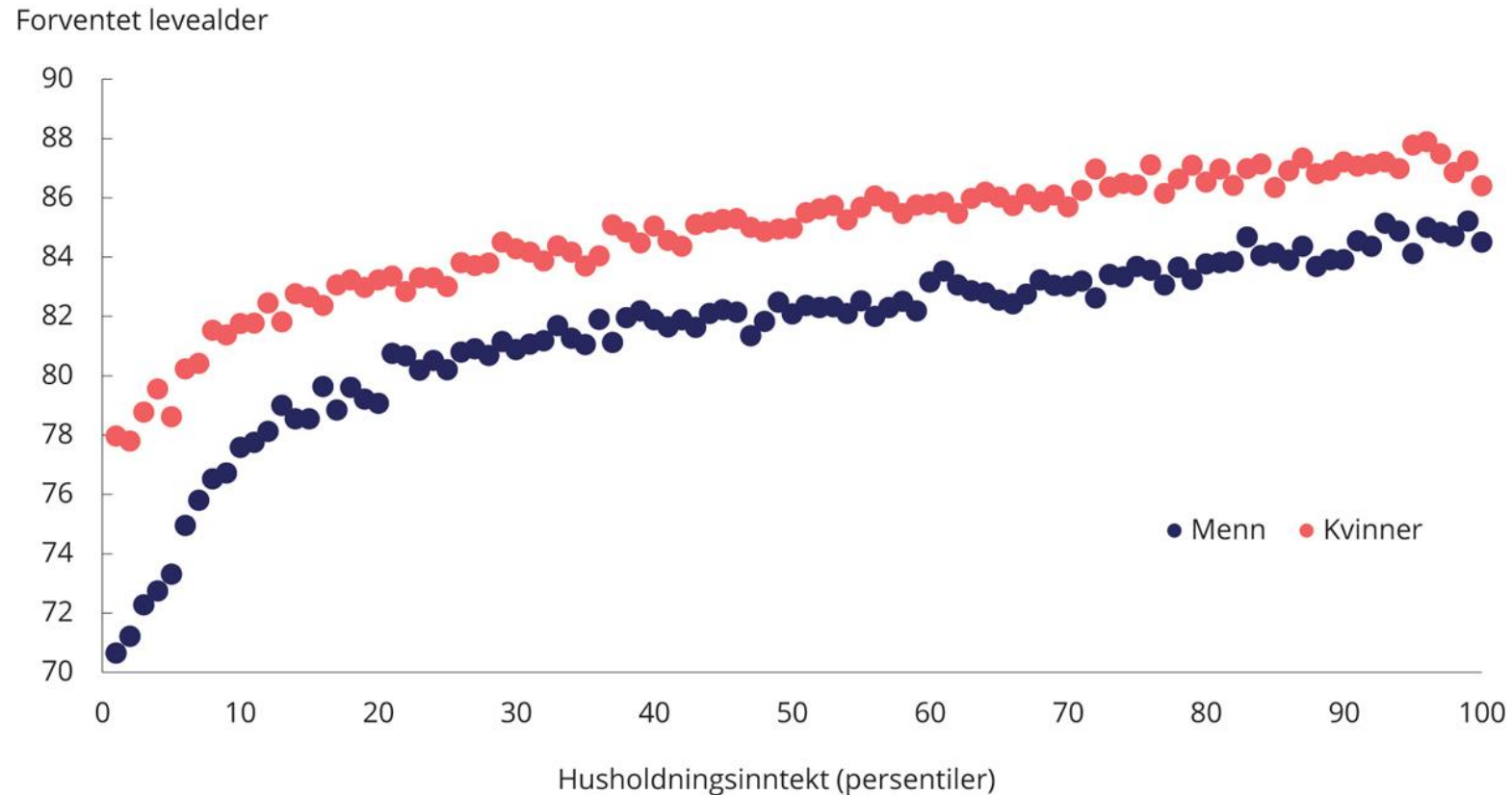
AGDER
fylkeskommune

Andel med vedvarende lavinntekt 1996–2018.



Forventet levealder og husholdningsinntekt (2011–2015)

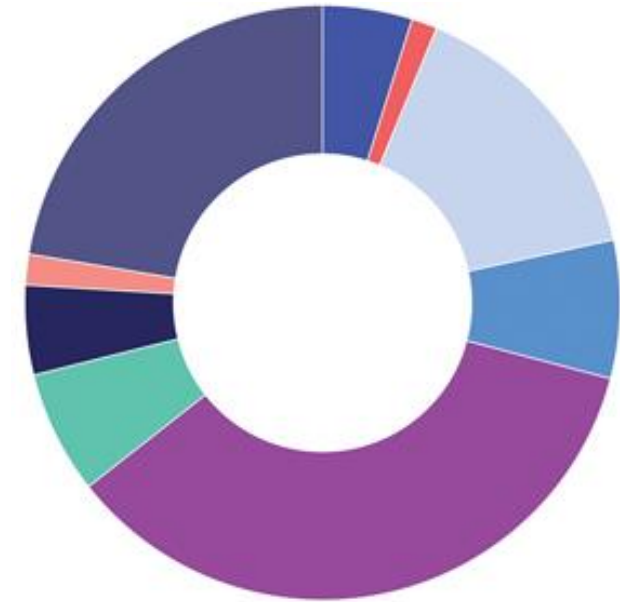
Husholdningsinntekt og forventet levealder



Personer 20–66 år som er utenfor arbeidsstyrken, prosent (2019)

I 2019 var 19,2 prosent av personer mellom 20 og 66 år utenfor arbeidsstyrken ifølge arbeidskraftundersøkelsen (AKU).

I overkant av 40 prosent av personer utenfor arbeidsstyrken mottar arbeidsavklaringspenger eller uføretrygd. Om lag 20 prosent har ukjent status. Det er personer som verken mottar stønader fra NAV eller deltar i ordinær utdanning, og de fleste i denne gruppen blir trolig forsørget av familien. De resterende er under utdanning, deltar i arbeidsmarkedstiltak eller mottar AFP, alderspensjon eller andre ytelser fra NAV.



- Deltakere på arbeidsmarkedstiltak
- Introduksjonsordning
- Under ordinær utdanning
- Mottakere av arbeidsavklaringspenger
- Mottakere av uføretrygd
- Andre ordninger
- Mottakere av AFP
- Mottakere av alderspensjon
- Ukjent status

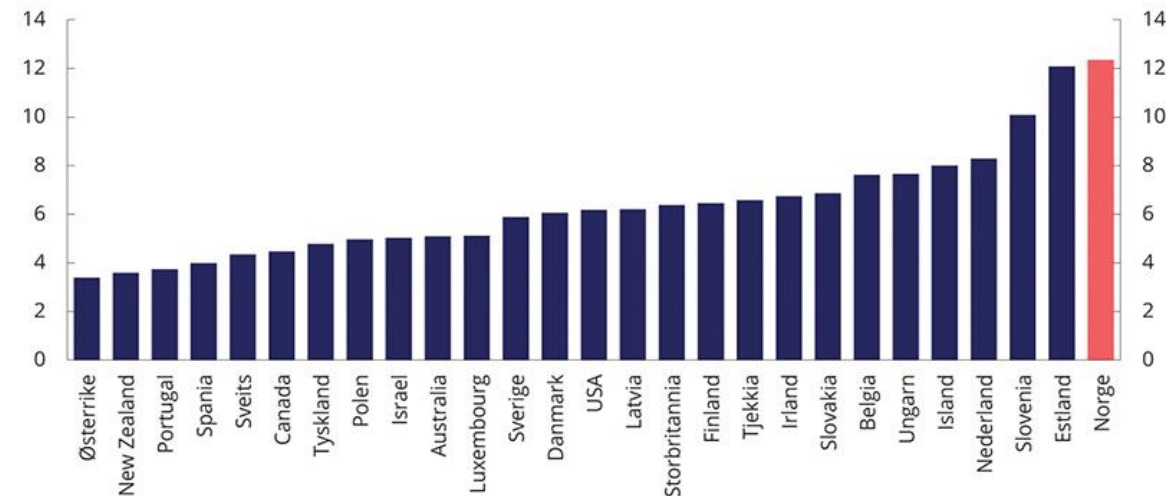
Norge topper OECDs statistikk

Ifølge OECD har Norge *høyest andel av personer på varige og midlertidige uføreytelser og høyest sykefravær* blant landene i OECD. Andelen arbeidsledige er samtidig lavere enn i mange andre land.

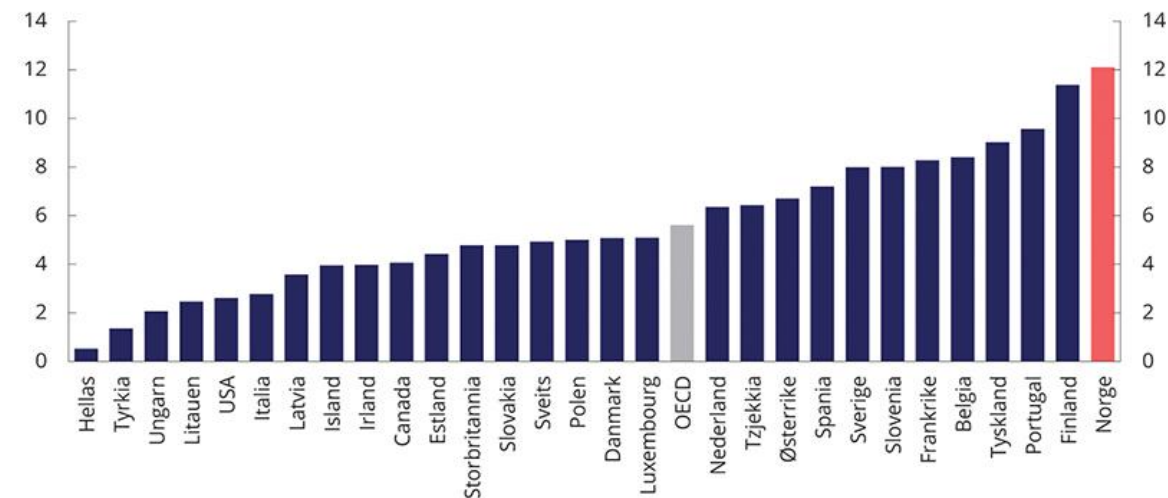
Personer på helse relaterte ytelser utgjør en betydelig, mulig arbeidskraftreserve.

Andel mottakere av helse relaterte trygdeordninger og antall sykefravær dager

A. Mottakere av helse relaterte ytelser, prosent av befolkningen 20–64 år, 2017 eller seneste år

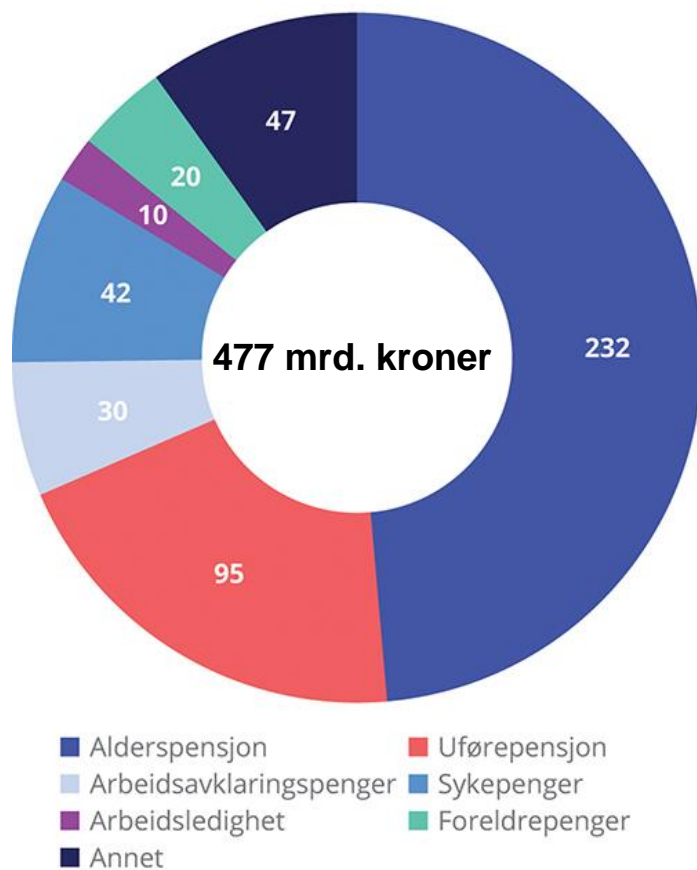


B. Antall sykefravær dager per fulltidsansatt, årlig gjennomsnitt, 2018

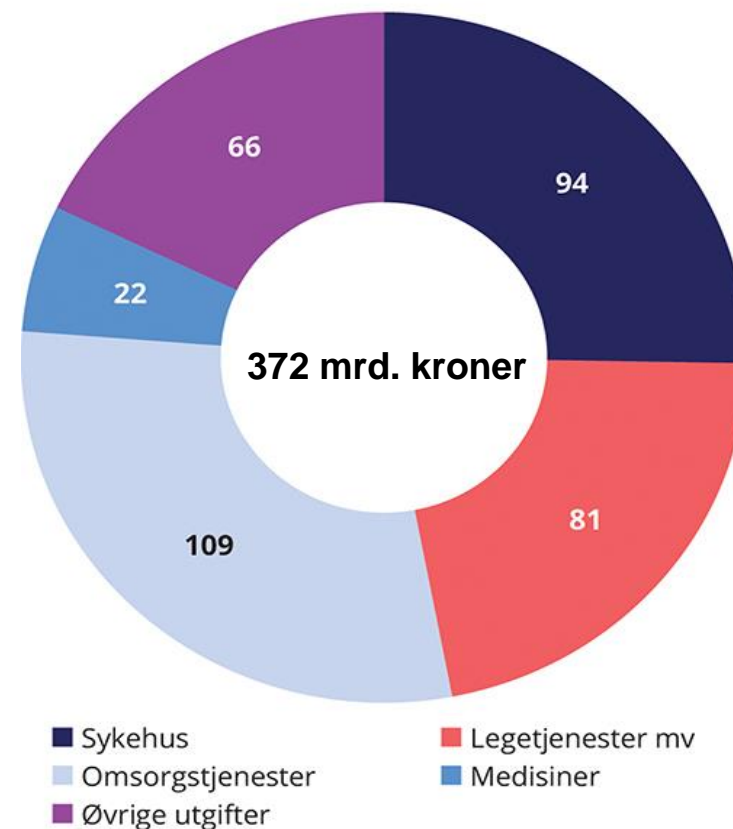


Utgifter til folketrygden og til helse 2019. Mrd. Kroner.

Utgifter til folketrygden 2019. Mrd. kroner



Helseutgifter i Norge 2019. Mrd. kroner



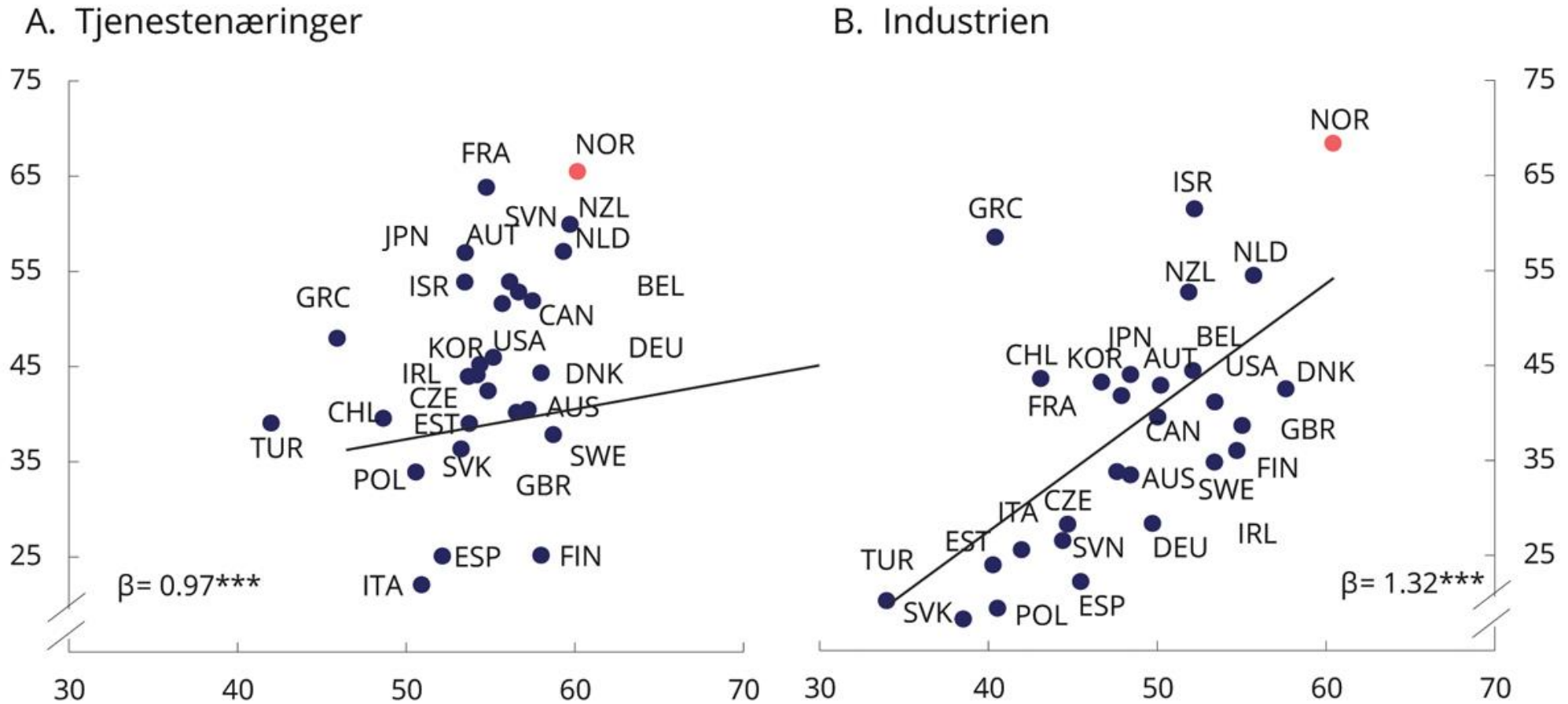
Styrke kompetansen og inkludere flere i arbeid

Økt sysselsetting;

øke andel med utdanning,
redusere antall uføretrygdde,
redusere sykefraværet,
få flere over fra deltid til heltid,
få flere eldre til å stå lenger i arbeid,
få flere innvandrere i arbeid.

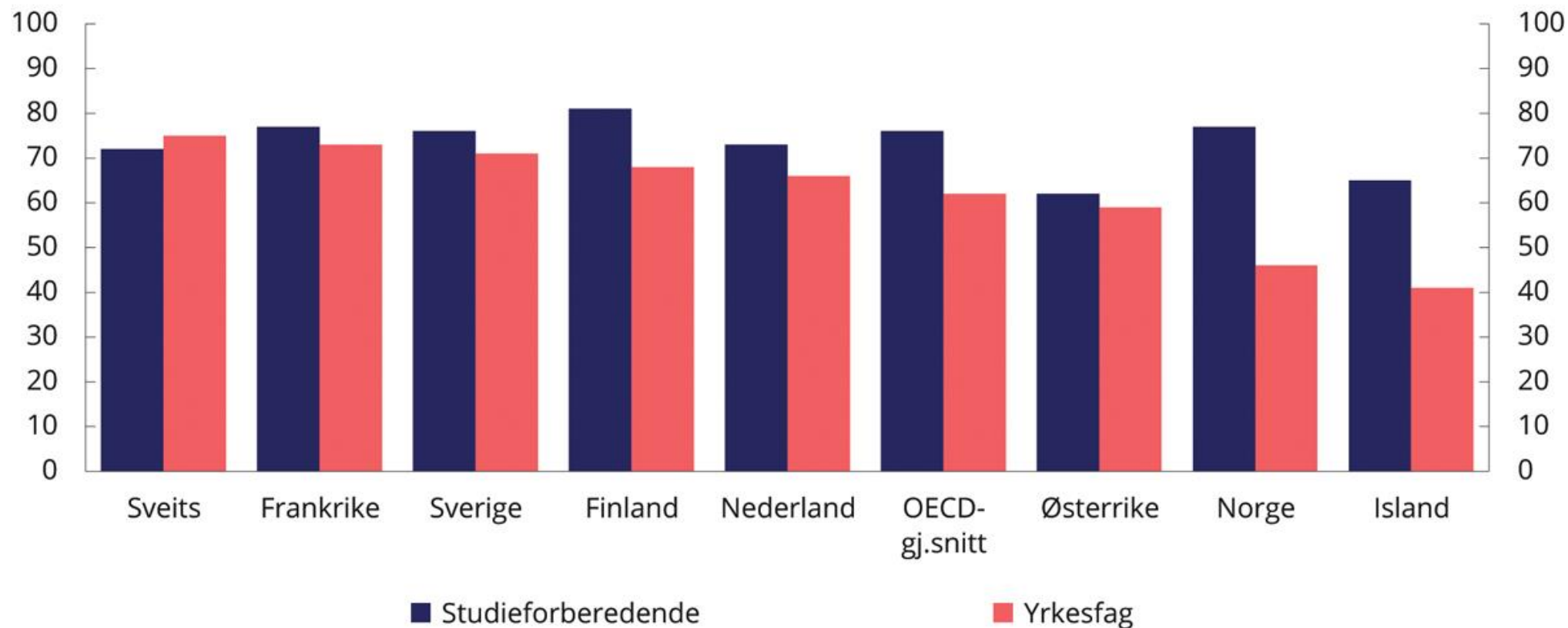


Andel ikke-rutinebaserte jobber og IKT-intensitet i arbeidsoppgavene



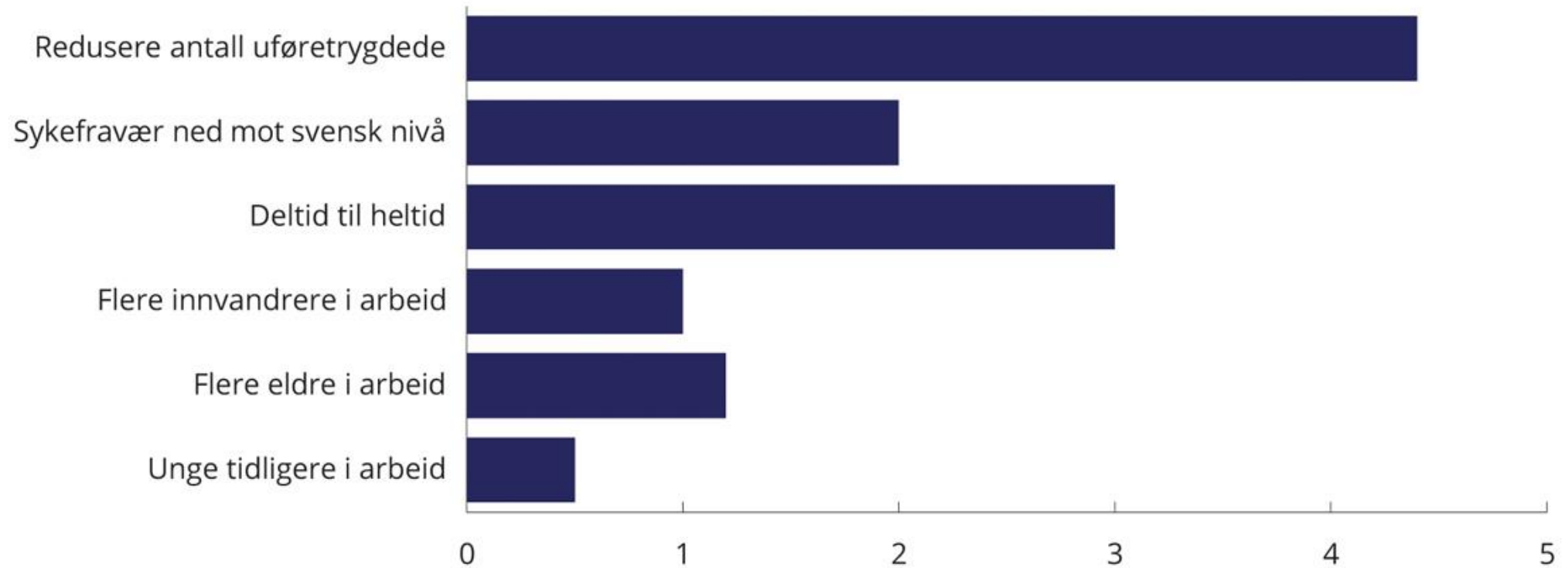
Fullføring i videregående opplæring. Prosent.

Høyere utdanning i Norge sammenlignet med andre land



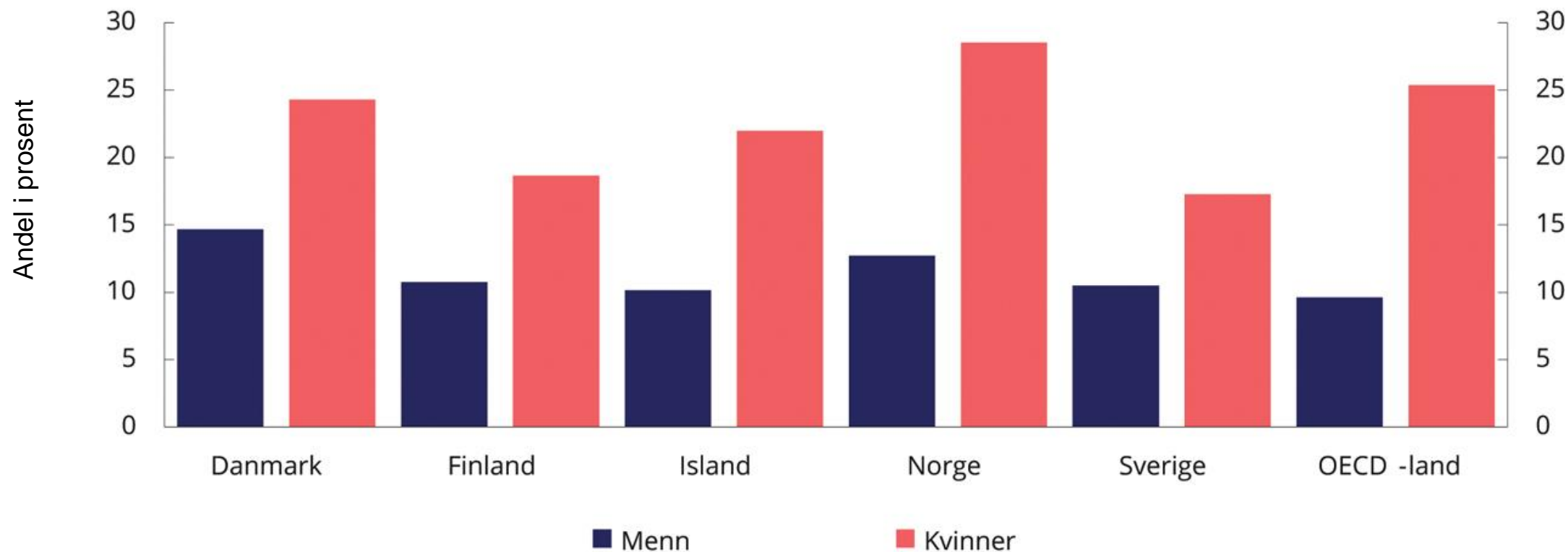
Scenarier med økt sysselsetting. Illustrasjon av årlig økt handlingsrom i perioden 2022–2031. Mrd. 2021-kroner.

Scenarier med økt sysselsetting. Illustrasjon av årlig økt handlingsrom i mrd. kroner

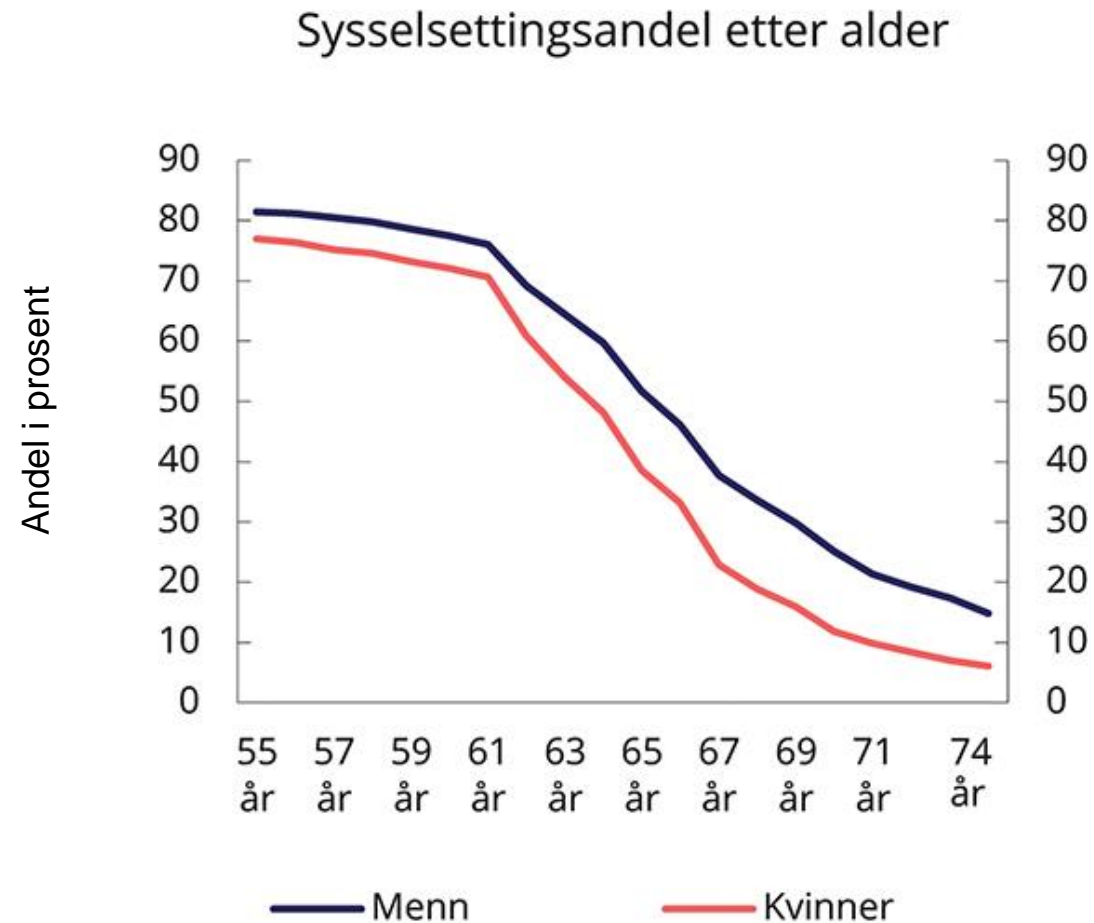


Andel sysselsatte i deltidsarbeid 2019.

Andel sysselsatte i deltidsarbeid



Andel sysselsatte i befolkningen per 4. kvartal 2019, etter kjønn og alder.



Grønn fremtid



Norges klimamål

Norges deltakelse i EUs klimarammeverk 2021–2030

Utslippsmål: - 40 pst. i 2030 i forhold til 1990

Kvotesystemet

Kvotepliktige
Utslipp:
- 43 pst. i forhold
til 2005 i
kvotesystemet
samlet

Forordningen om innsatsfordeling

Ikke-kvotepliktige
utslipp:
- 40 pst. i forhold
til 2005

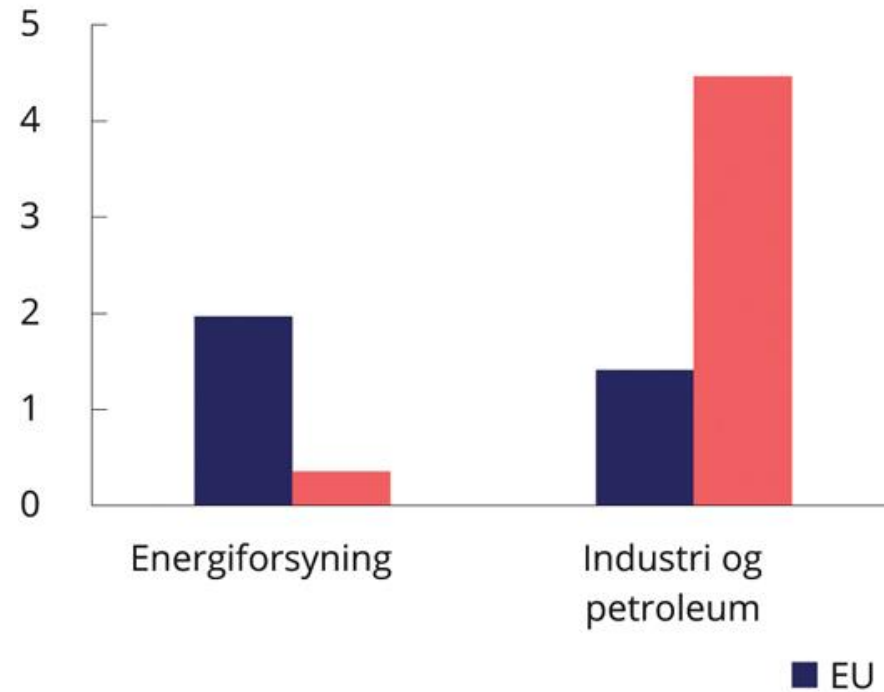
Regelverk for bokføring av skog- og arealbruk (LULUCF)

Utslipp og opptak:
Netto 0

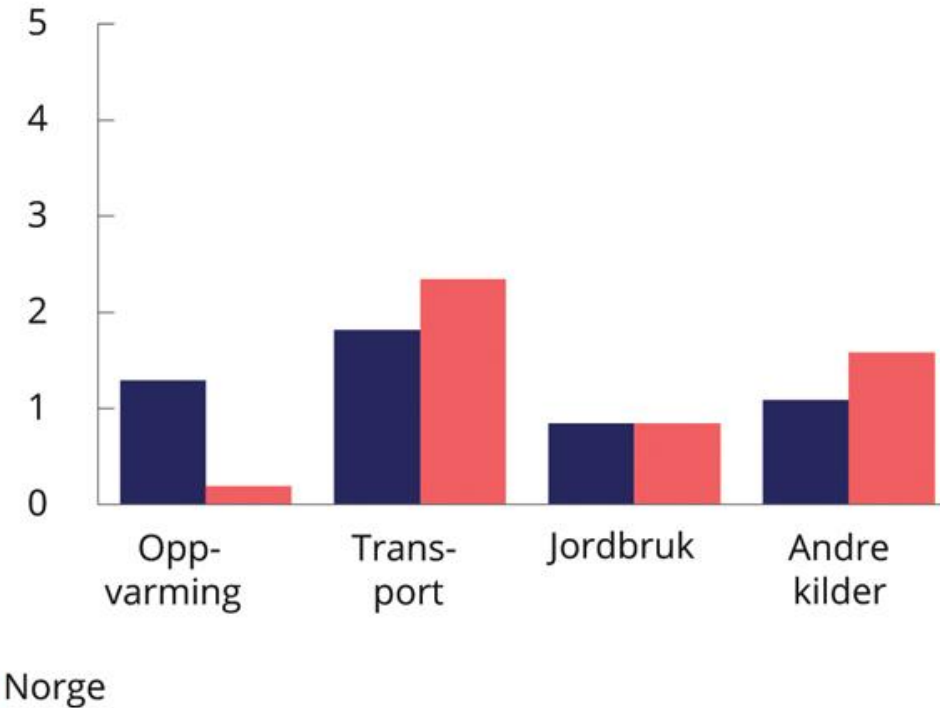
Utslipp av klimagasser fordelt på sektorer i 2017. Tonn per innbygger.

Utslipp av klimagasser

A. Kvotepliktige utslipp



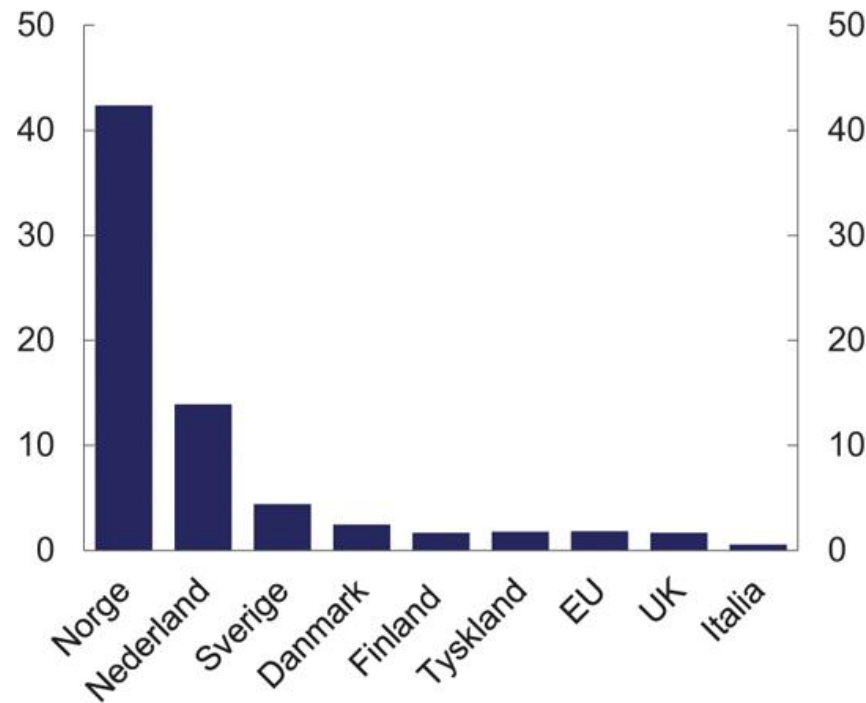
B. Ikke-kvotepliktige utslipp



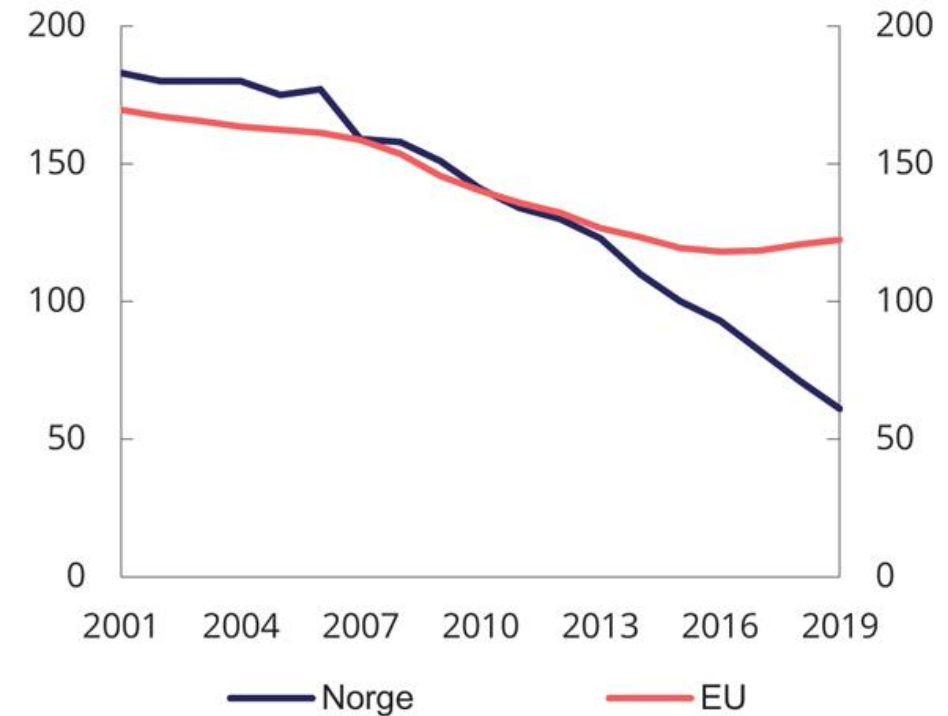
Elbil som andel av nybilsalget (prosent) og utslipp fra nye personbiler (g/km).

Elbil som andel av nybilsalget og utslipp fra nye personbiler

A. Elbil som andel av nybilsalget i 2019



B. CO₂-utslipp fra nye personbiler. Gram per km

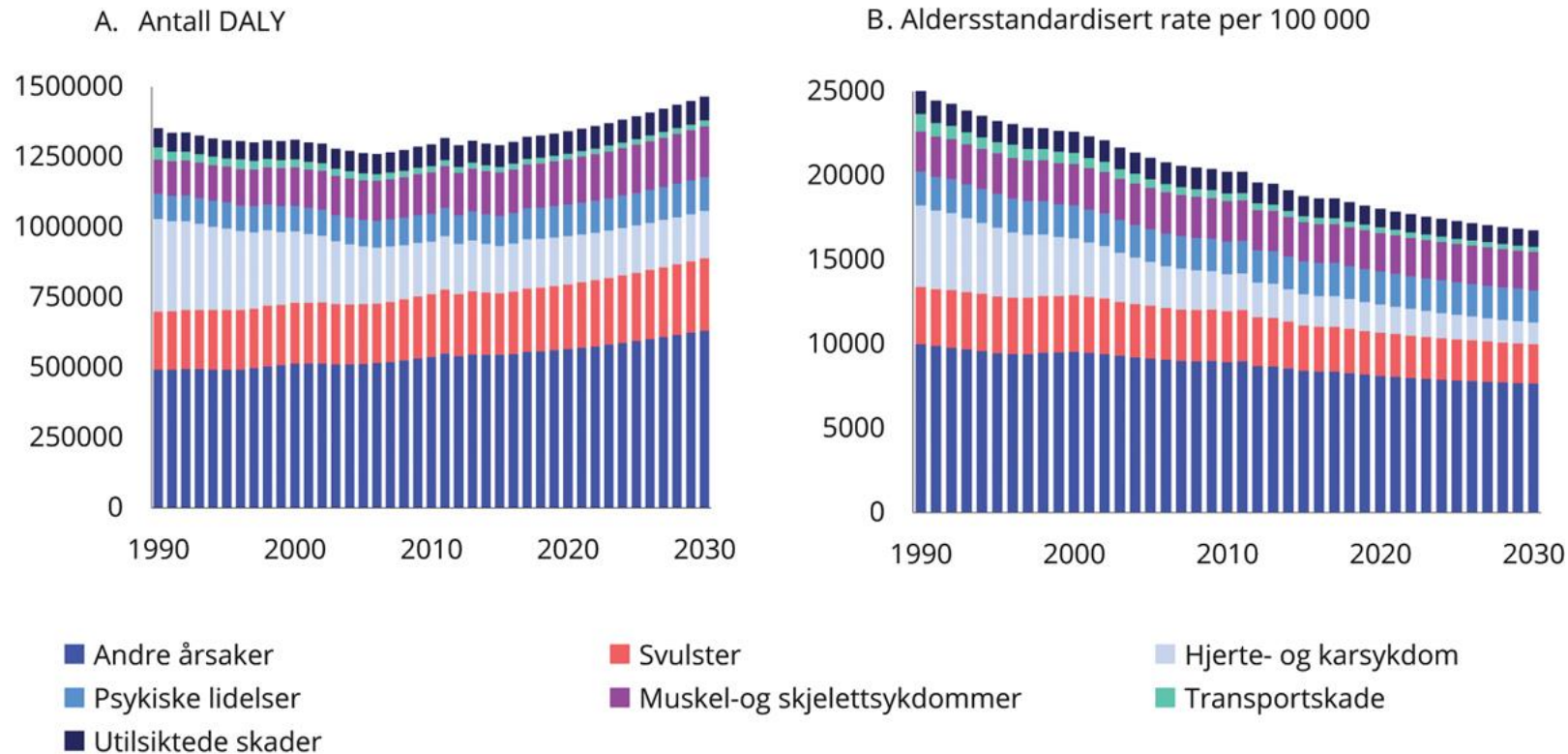


Folkehelse



Beregnet sykdomsbyrde i form av helsetapsjusterte leveår (DALY) for et utvalg sykdoms- og skadegrupper for årene 1990–2030.

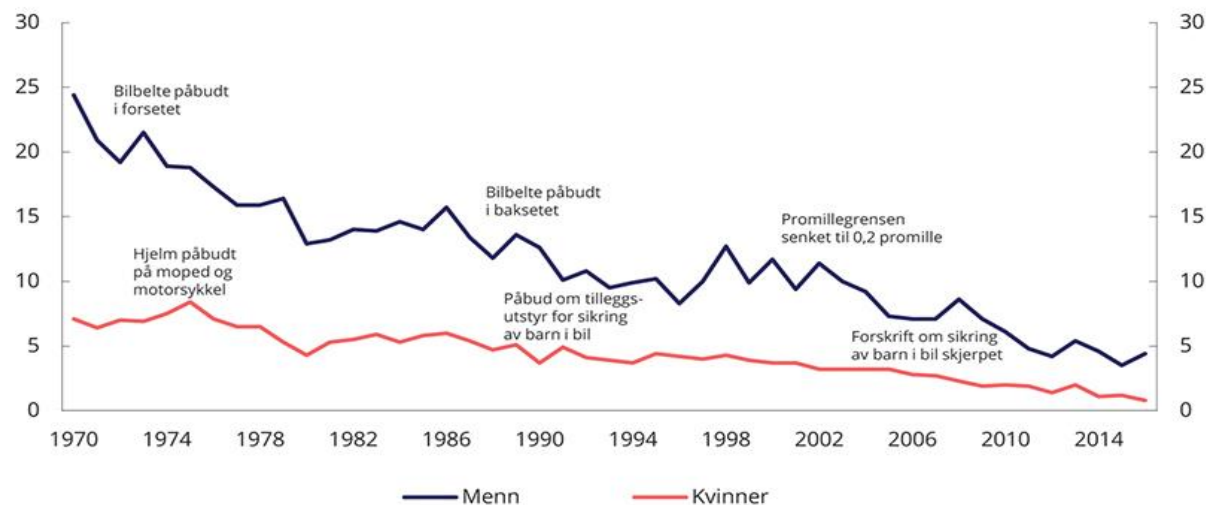
Beregnet sykdomsbyrde i form av helsetapsjusterte leveår (DALY) 1990–2030



Potensialet for å påvirke sykdomsbyrden

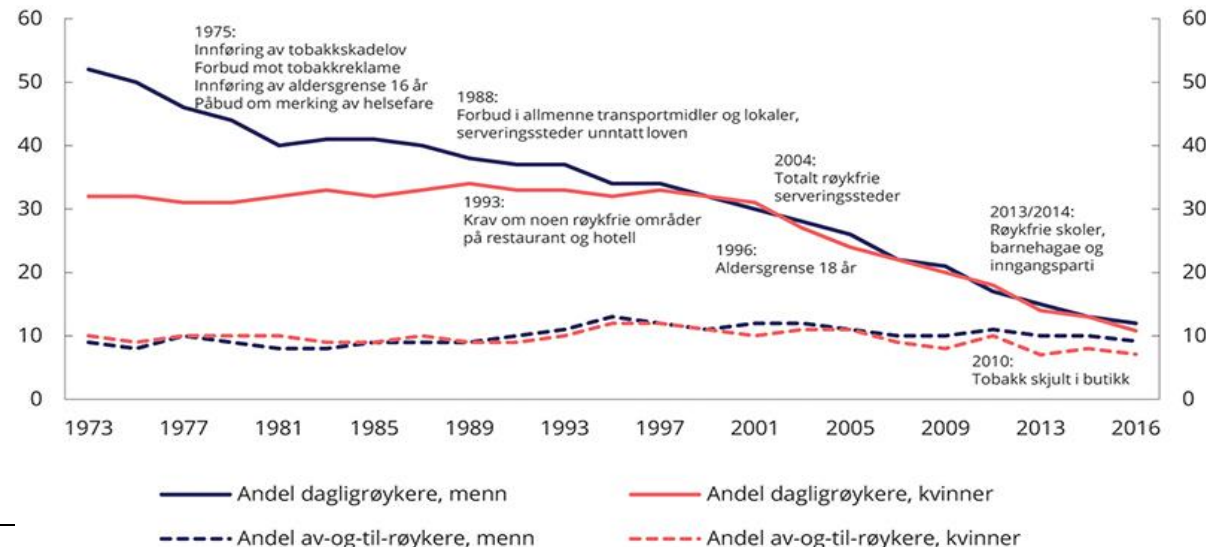
Tiltak på samfunnsnivå kan ha stor effekt. Et eksempel er at ulike trafikksikkerhetstiltak og målrettet innsats over flere år har gitt betydelig nedgang i antall drepte i trafikken over tid.

A. Dødsfall i vegtrafikken, antall per 100 000 (aldersstandardisert) – alle aldre



Samfunnsrettede tiltak er f.eks. regulering av tobakk eller alkohol og å legge til rette for å øke fysisk aktivitet i befolkningen. Det innebærer for eksempel virkemidler for å fremme gange eller sykling og generelt gjøre våre omgivelser mer aktivitetsvennlige. Det kan også være å mobilisere mot ensomhet. Generelt har gruppe- eller samfunnsrettede tiltak størst effekt.

B. Dagligrøykere og av-og-til-røykere (prosent), etter alder, tid og statistikkvariabel og kjønn



Folkehelsearbeids dilemma

Selv om de samfunnsrettede tiltakene generelt kan ha størst effekt med lavest kostnad, kan de være *krevende å få gjennomført*.

- For det første er det ikke klart at de som har virkemidlene til å iverksette tiltak, slik som f.eks. samferdselsmyndigheter eller matvareprodusenter, har *kunnskap om helseeffekter*, eller blir målt på i hvilken grad de ivaretar helseeffekter.
- *Ofte har de ansvarlige ikke noen direkte økonomisk gevinst av et forebyggende tiltak.*
- *De mest effektive virkemidlene på samfunnsnivå kan også være lite populære eller ikke ønskelig av andre grunner.*
- En av de vanskeligste og viktigste avveiningene i folkehelsearbeidet er i hvilken grad en skal gripe inn i *den enkeltes frihet til å velge*.

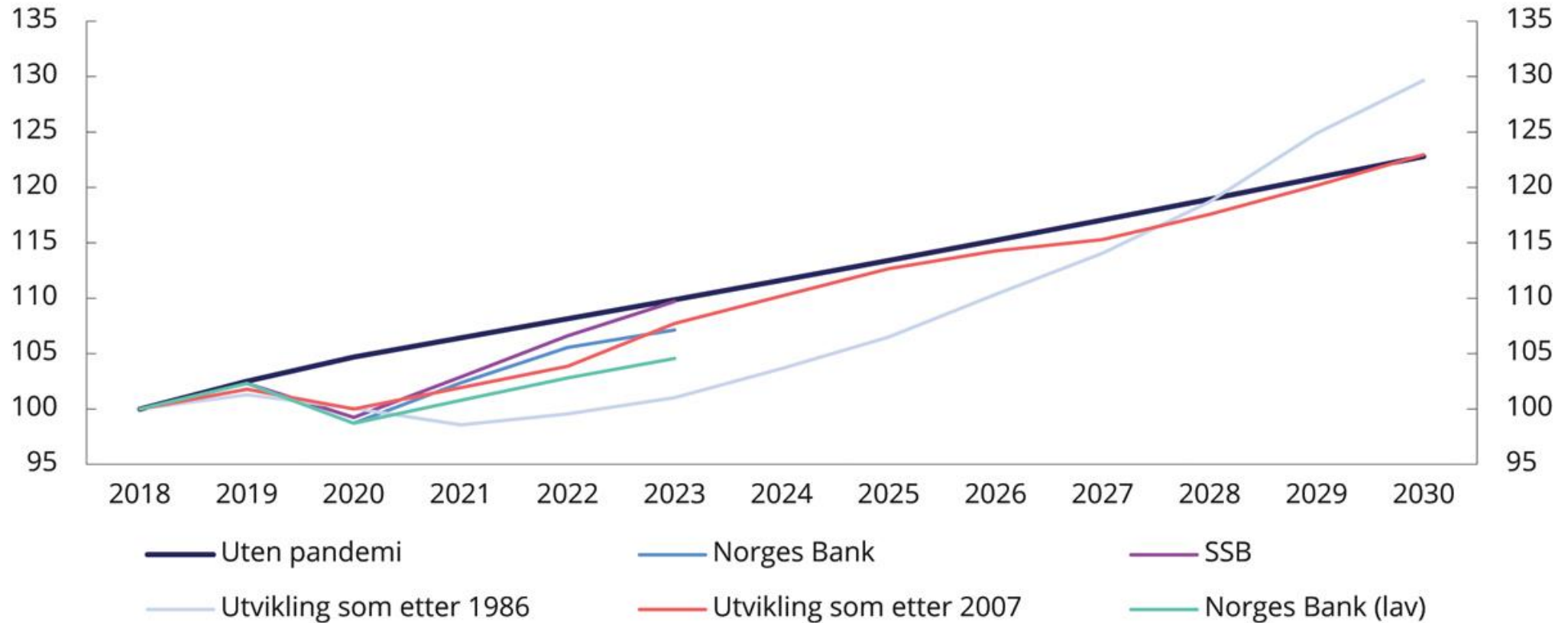
Koronapandemien

Oljefondet har gitt oss handlefrihet til å motvirke de økonomiske konsekvensene av pandemien. I 2020 økte utgiftene til et nivå som tilsvarer 66 prosent av BNP for fastlandsnorge.

Pandemien har rammet arbeidsmarkedet hardt og skjevt. Det er særlig ungdom og personer med lite eller ingen formell utdanning som har blitt permittert eller mistet jobben. Kommer ikke disse raskt tilbake i jobb, vil pandemien forsterke de problemene som allerede finnes med manglende inkludering i arbeidslivet.

Ulike anslag og hypotetiske forløp for BNP Fastlands-Norge etter 2018. Indekser 2018=100

Ulike prognoser for utviklingen i verdiskapning etter virusutbruddet



Pandemien kan på flere områder gi langvarige effekter på den økonomiske veksten, herunder:

- Arbeidsledigheten kan festne seg på et høyt nivå slik at mange faller ut av arbeidsmarkedet.
- Krisen kan lede til at globale verdikjeder blir ansett som mer risikofylt enn før, og at bedrifter derfor vil ønske å øke lagerhold og flytte mer av produksjonen hjem.
- Krisen har ledet til store fremskritt i bruken av digitale verktøy, særlig for fjernjobbing og nettmøter.
- Fjernjobbing og nettmøter kan lede til redusert reisevirksomhet, og slik sett bidra til grønn omstilling med reduserte klimautslipp.
- Den meget ekspansive finanspolitikken under pandemien svekker grunnlaget for langsiktig bærekraft i statsfinansene hvis den ikke raskt reverseres etter krisen, og dette forsterkes hvis offentlige utgifter i lang tid blir liggende høyere enn før. Dette vil ramme dagens unge og fremtidige generasjoner.
- Flere av de økonomiske krisetiltakene har uheldige egenskaper hvis de opprettholdes over lang tid, siden de hindrer omstillinger ved at de støtter inaktivitet i stedet for nyskaping og vekst.

Perspektivmeldingen 2021: Tallene bak figurene

Dato: 19.02.2021

Her har vi samlet tallmaterialet bak alle figurene i Perspektivmeldingen 2021, delt inn på kapittel.

Kapittel 1 En ny virkelighet krever langsiktighet og bevisste prioriteringer	Excel	HTML
Kapittel 2 Internasjonale utviklingstrekk	Excel	HTML
Kapittel 3 Velstand, vekst og produktivitet	Excel	HTML
Kapittel 4 Høy arbeidsinnsats sikrer verdiskaping og velferd	Excel	HTML
Kapittel 5 Muligheter og levekår	Excel	HTML
Kapittel 6 Grønn fremtid	Excel	HTML
Kapittel 7 Redusert handlingsrom i statsbudsjettene	Excel	HTML
Kapittel 8 Strategier for bærekraftige offentlige finanser	Excel	HTML
Kapittel 9 Styrket kompetanse - inkludere flere i arbeidslivet	Excel	HTML
Kapittel 10 En innovativ og effektiv offentlig sektor	Excel	HTML
Kapittel 11 Bærekraftige velferdsordninger	Excel	HTML
Kapittel 12 Gode investeringer gir oss mer velferd	Excel	HTML

[Perspektivmeldingen 2021: Tallene bak figurene - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no)

Tusen takk for oppmerksomheten!

www.agderfk.no